

MUZEJSKI ČASOPIS

TISKOVINA

MUZEJSKO DRUŠTVO
JESENICE

GORNJESAVSKI
MUZEJ JESENICE

16. mednarodni simpozij ERBE

Med 6. in 9. septembrom 2023 je v nemškem mestu Freiberg potekal **16. mednarodni simpozij ERBE**, ki je namenjen predstavitvi geološke, rudarske in metalurške kulturne dediščine, ki jo hranijo knjižnice, arhivi in muzeji. V letošnjem letu sta se kot predstavnika Gornjesavskega muzeja Jesenice udeležila **direktor Aljaž Pogačnik** s prispevkom Savski fužinarji – mecen umetnosti in muzejski svetovalec **dr. Marko Mugerli** s prispevkom Gozdarski načrti Kranjske industrijske družbe. Zaradi zastopanosti priznanih strokovnjakov iz skoraj vsega sveta in zaradi tridesetletnega obstoja organizacije pomenijo predavanja in v zborniku objavljeni članki izredno promocijo naše dediščine ter tudi svojevrstno priznanje našemu delu. Čez dve leti bo simpozij potekal v naši neposredni bližini v Muzeju železarstva – štauharija na Ravnah na Koroškem in nedvomno bomo tudi do takrat pripravili nove prispevke in dognanja o jeseniški železarski zgodovini in v zbirkah Gornjesavskega muzeja Jesenice.

Aljaž Pogačnik, direktor in dr. Marko Mugerli, muzejski svetovalec, kustos za zgodovino železarstva GMJ

Aljaž Pogačnik in dr. Marko Mugerli med predavanjem na 16. mednarodnem simpoziju ERBE v Freibergu, foto Marko Mugerli, Aljaž Pogačnik, fototeka GMJ

Mali demag

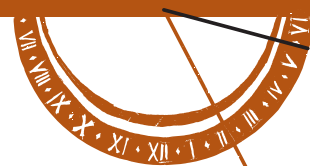
V Slovenskem železarskem muzeju že vrsto let obnavljamo tehniško dediščino nekdanjih obratov jeseniške železarne.

V letošnjem letu bomo obnovili **hladno valjalni stroj**, ki ga je Kranjska industrijska družba leta 1941 kupila pri podjetju **Demag iz Duisburga**. Najprej so ga uporabljali v stari jeseniški hladni valjarni v bližini Siemens-Martinove jeklarne, med letoma 1953 in 1996 pa v hladni valjarni v Hrenovci. Ker se je namembnost tamkajšnjih objektov spremenila, smo ga v spomin na nekdanji železarski obrat in njegove delavce že pred dvanajstimi leti postavili za Bucelleni-Ruardovo graščino. Nujno potrebno obnovo je poleg ministrstva za kulturo podprla tudi družba SIJ Acroni.

Dr. Marko Mugerli, muzejski svetovalec, kustos za zgodovino železarstva GMJ

Delavec pri hladno valjalnem stroju leta 1974, fototeka GMJ

LETO XXXII, SEPTEMBER 2023,
ŠTEVILKA 2

Kako smo na Jesenicah preživljali prosti čas

Čeprav se zdi, da je zadnja knjižica študijskega krožka Ohranjanje kulturne dediščine v lokalni skupnosti izšla pred kratkim, smo že spet pljunili v roke in sodelujoči že pridno pišejo nove prispevke. Tema tokratne knjižice je bolj ležerna, pa vendar se na nek način navezuje na prejšnje delo študijskega krožka. Tokrat smo se z Jeseničani podali malo naokrog. Pred leti smo se že igrali in zabavali, torej obdelali prostočasne dejavnosti z dvorišča in domačega okolja. Sedaj pa nas zanima, kam smo se Jeseničani odpravili »na lepše«, na dnevne ali vikend izlete, na morje in v hribe, kam smo hodili smučat, ... in da je na pot z nami moral vsaj sok in sendvič v nahrbtniku. Z Ljudsko univerzo Jesenice in Občinsko knjižnico Jesenice vabimo na predstavitev nove knjižice **19. decembra 2023** v Banketno dvorano Kolpern na Stari Savi.

Špela Smolej Milat, kustodinja za etnologijo GMJ

Počitniški dom železarjev v Crikvenici, julij 1963, fototeka GMJ

Kreativna mreža – priložnost povezovanja in sodelovanja v regiji

Letos pomladi in poleti smo v našem muzeju nadgradili pilotni projekt *Kulturkafé* v želji, da vzpostavimo temelje partnerskega sodelovanja in povezovanja v regiji ter k sodelovanju aktivno vključimo različne ustvarjalce.

Tako smo premierno sodelovali v projektu **BIEN**, bienale tekstilne umetnosti, ki je v letu 2023 lokacijsko širil iz Kranja tudi v Škofjo Loko in na Jesenice. V sklopu aktivnosti v našem mestu je Fužinarsko naselje Stara Sava krasila tekstilna inštalacija **Vesolje sonc**, ki so jo izdelale *Kreativnice iz Škofje Loke*. V organizaciji Zavoda Oloop smo izvedli ustvarjalno delavnico **Uglaševanje tekstilnih skupnosti**. Posvet z naslovom **Umetnost, oblikovanje, obrt** pod organizacijsko taktirko Zavoda Carnica in *Layerjeve hiše*, pa pripravili v sodelovanju z Rebeko Lucijano Berčič (Inštitut za svilogojstvo in svilarstvo RLB), Tino Mentol (Slocks), Brino Romano Gobec

(Brinas Studio), mag. Andrejo Štrekelj (Območna obrtno-podjetniška zbornica Jesenice) in Evo Štravs Podlogar (Razvojne agencije RAGOR). Sodelovanje v BIEN bomo nadaljevali tudi v bodoče. V ideji je skupni projekt, ki bi ga predstavili v času **GO!25**, ko bo Nova Gorica (v sodelovanju z Gorizio) evropska prestolnica kulture.

Ker želimo izpostavljati tudi izzive sodobne družbe, kot je interpretacija kulturne dediščine in priložnost kulturnega ustvarjanja z vidika mladih, pa v jesenskih mesecih v sklopu **Kreativne mreže** pripravljamo še dva projekta za mlade: **Fotografske delavnice z Nikom Bertomcljem** in **Restavratorske delavnice s Stanetom Stašem Betonom**, restavratorsko-konservatorskim tehnikom v muzeju.

Več informacij bomo objavljali na naši spletni strani www.gmj.si in na družabnih omrežjih. Prijavite že zbiramo na nina.hribar@gmj.si.

Nina Hribar, koordinatorka GMJ

BIEN 2023: Delavnica uglaševanje tekstilnih skupnosti, Vesolje sonc s Kreativnicami iz Škofje Loke ter Posvet in okrogla miza: Umetnost, oblikovanje, obrt, foto Foto Vidmar, hrani GMJ

Restavratorske delavnice kot del Kreativne mreže

Mladim, ki si želijo поблиže spoznati del konservatorja - restavratorja in se seznaniti s postopki dela, rokovanjem s predmetom ter pridobiti znanje o zaščiti predmeta, bodo letos jeseni na voljo **Restavratorske delavnice**. Sprejeli bomo do pet mladih, ki se bodo srečevali na štirih srečanjih. Praktični del bo vseboval postopke odstranjevanja aktivne korozije na kovaških predmetih ali na muzejskih predmetih iz železa.

Restavriranje srpa, foto Katja Žvan, fototeka GMJ

Osnovne pojme konserviranja-restavriranja in preventive-kurative pa restavratorsko-konservatorski tehnik **Stane Staš Beton** predstavlja na primeru stola, npr. iz 19. stoletja s polomljeno nogo. »Restavriranje poteka tako, da se nogo v celoti zamenja s kompatibilnimi in reverzibilnimi materiali. S tem smo predmet vrnili v prvotni videz. Podobno je pri renoviranju, kjer stolu naredimo novo identično nogo do te mere, da ne prepoznamo več katera noga je stara oz. nova. S tem izgubimo identiteto predmeta. Stol postane uporaben in funkcionalen. Konservator pa bo polomljeno nogo le zaščitil in utrdil. Material v tem primeru les, bo le stabiliziral in mu ne bo spreminjal identitete. Pri preventivni konservaciji pa gre bolj za vzdrževanje ustreznih pogojev predmeta (svetloba, vlaga, temperatura, onesnaženost in nadzor nad škodljivci) in preprečevanju propadanja. Kurativa konservacija pa obsega dejavnosti na predmetu z namenom, da zaustavimo trenutne škodljive procese, ali da utrdimo strukturo predmeta. Tega se poslužujemo, kadar je predmet že v tako krhkem stanju, da ga lahko izgubimo.«

Stane Staš Beton, samostojni konservatorsko – restavratorski tehnik GMJ

V septembru in oktobru dve novi muzejski razstavi v Muzeju Kosova graščina

Obiščite Muzej Kosova graščina, kjer bosta od torka do petka, med 10. in 12. ter 16. in 18. uro, vse do 20. oktobra 2023 na ogled dve novi razstavi: **Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem in Jeseniški Sokol**.

Gostujoča razstava Tehničnega muzeja Slovenije predstavlja veliki dogodek Jugoslovanske Sokolske zveze, ki se je zgodil leta 1922 v Ljubljani. To je bil prvi jugoslovanski vsesokolski zlet, kot se je nekdaj reklo slavnostni prireditvi na kateri so nastopali člani telovadnih društev. Za ta dogodek so zgradili ogromen lesen stadion, telovadci pa so uporabljali telovadno orodje prve tovarne športnega orodja na Slovenskem imenovane Jakob Oražem Ribnica (na kratko JOR). Z lastno muzejsko razstavo Jeseniški Sokol smo se tematsko navezali na gostujočo razstavo in z njo domačinom predstavljamo del bogate zgodovine Telovadnega društva Sokol na Jesenicah. Še podrobneje bomo sokolstvo predstavili v torek, 26. septembra 2023, ob 18. uri na muzejskem večeru. Ogledali si bomo tudi zanimiv dokumentarni film o enem najpomembnejših slovenskih sokolov dr. Viktorju Murniku, **Športna zveza Jesenice** pa bo v sodelovanju z Gledališčem Toneta Čufarja predstavila literarne prispevke v akciji *Beremo športno*.

Daša Čopi, kustodinja za kulturno zgodovino in galerijsko dejavnost GMJ

Utrinek z razstave Prvi stadion in prva tovarna športnega orodja na Slovenskem in Jeseniški Sokol, foto Katja Žvan, fototeka GMJ

Obilje podob in razkošje barv – grafični razstavi v Kosovi graščini

To jesen in zimo boste obiskovalci Muzeja Kosova graščina lahko preživeli ob občudovanju vizualno pestrih in barvitih grafik. V četrtek, 26. oktobra 2023 odpiramo razstavo digitalnih umetniških del **Bruta Carniollusa**, vizualnega umetnika in fotografa, ki ustvarja večplastne digitalne grafike in kolaže. Predstavil se bo s serijama *Zbiralec podob* in *Fruits of passion*. Razstava bo na ogled do 8. decembra 2023.

Konec tega in začetek naslednjega leta bo v znamenju tradicionalnih grafičnih tehnik, katerih obilje izraznih možnosti v svojih delih predstavlja odlični umetnik in grafik **Miha Perčič**. Intenzivne barve ter preproste, a pripovedne oblike bodo obiskovalcem nudile obilo vizualnih užitkov ter odprle možnosti za razmislek

o našem planetu in življenju na njem. *Razstava Mihe Perčiča* bo na ogled med 14. decembrom 2023 in 31. januarjem 2024.

Daša Čopi, kustodinja za kulturno zgodovino in galerijsko dejavnost GMJ

Brut Carniollus, Nighthawk, 2022, digitalna grafika / kolaž

Miha Perčič, Martinček 13.01.01.03.2022, triptih, 2022, linorez, platno

Viki in Stipe – 50 let skupnega delovanja

Stipe Božić (1951, Hrvaška) in **Viki Grošelj** (1952, Slovenija) sta ena najdlje delujočih navez svetovnega alpinizma. V Slovenskem planinskem muzeju smo v začetku leta 2023 skupaj pripravili razstavo, ki predstavlja 50 let njunega delovanja. To pa ni vezano le na skupne plezalne dosežke - aktivna sta tudi na področju alpinistične literature in filma. Poznana sta po njunem humanitarnem delovanju, s katerim se skušata oddolžiti domačinom v Nepal za »najbolj bleščeče trenutke njunih karier«, ki sta jih z njihovo pomočjo doživela v Himalaji. Tako kot onadva tudi sama razstava **Stipe in Viki – 50 let skupnega delovanja** promovira vrednote vrhunskega alpinizma ne le v Sloveniji, ampak tudi na Hrvaškem. Tako je po odprtju v Mojstrani gostovala v Čakovcu, Karlovcu in na Reki, kar je naš muzej povežalo s HPD Međimurje, Muzejem planinstva in odpravarstva mesta Karlovac ter Slovenskim domom – kulturno prosvetnim društvom »Bazovica«. Po vrnitvi v Slovenijo je bila razstava na ogled v galeriji v Grošljevem rojstnem kraju v Gunceljah, širši množici obiskovalcev pa bo na

ogled v Mercator centru Šiška. Kot uvod v nadaljevanje povezovanja na področju občasnih razstav bo razstava jeseni gostovala v Aljaževi rojstni hiši v Zavrhu, kjer ob sodelovanju z našim muzejem pripravljajo privlačne vsebinske novosti.

Saša Mesec, kustodinja za planinstvo GMJ

Z odprtja razstave Stipe in Viki – 50 let skupnega delovanja, foto Katja Žvan, fototeka GMJ

Pastirci, nova občasna razstava v Muzeju Kranjska Gora

V Gornjesavski dolini so se prebivalci od vekomaj borili z naravo za svoj košček kruha. Na poljih so pridelali, kolikor so jim dopuščali pogoji, a vendarle so naravne danosti s pridom izkoriščali v svojo korist. Kar jim niso dala polja, so dobili od živine. Zato se je v teh krajih razvila posebna veja pašne živinoreje – *planšarstvo*. Planšarji so razvili posebno planšarsko kulturo: oblačenje, opremo, prehrano, pastirske šege, slovstveno izročilo in arhitekturo.

Spoznajte značilnosti planšarske kulture naše Doline na etnološki razstavi **Pastirci – pašna živinoreja in planšarstvo v Gornjesavski dolini**, ki jo bomo odprli 22. septembra 2023 ob 17. uri v Liznjekovi domačiji v Kranjski Gori, v oktobru pa pripravljamo tudi javno vodstvo po razstavi.

Špela Smolej Milat, kustodinja za etnologijo GMJ

Bivak II Na jezerih. Foto: Jaka Čop, fototeka GMJ – SPM

V SPOMIN BOTANIČARKI DR. NADI PRAPROTNIK (1951 – 2023)

Starejši člani MDJ se še spominjamo botaničarke iz Most pri Žirovnici, ki nam je s predavanji in s prispevki v jeseniških zbornikih približala botanične zanimivosti v Karavankah in nas pred kakimi petindvajsetimi leti popeljala po alpskem botaničnem vrtu. Letos v maju se je iztekla njena bogata življenjska pot.

Od leta 1975 do upokojitve je bila zaposlena v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. O njeni raziskovalni dejavnosti priča preko 800 različnih prispevkov od knjig, znanstvenih člankov do poljudnih zapisov za mlade bralce. Svoje bogato znanje je delila tudi na številnih predavanjih in velja za najbolj plodovito slovensko botaničarko. Samostojno ali v soavtorstvu je pripravljala botanične razstave v muzeju in drugod, tudi v tujini. V marsikateri družinski knjižnici je tudi njen turistični vodnik *Alpski botanični vrt Juliana v Trenti* (4 izdaje). Vrt je vodila vrsto let in je od leta 1951 zavarovan kot spomenik oblikovane narave. Po njem je vodila skupine, pripovedovala o zanimivostih rastlin ter opozarjala na njihovo varovanje.

Z izjemno vztrajnostjo je preučevala tudi življenje in delo botanikov, ki so raziskovali floro slovenskega ozemlja. Za nas pa naj spomnim na njene prispevke v jeseniških zbornikih: *Velevetni dimek* (*Crepis conyzifolia*/ Goran/ A.Kerner) nova vrsta za Slovenijo, zbornik 6, 1991; *Henrik Freyer v Karavankah*, zbornik 7, 1995; *Rastlinstvo v Jalnovih zgodovinskih povestih*, zbornik 8, 2000; *Botanične zanimivosti z Golice*, zbornik 9, 2004.

Dr. Nado Praprotnik smo dobro poznali v domačem okolju. V spominu osnovnošolcev v Žirovnici bo ostala kot znanstvenica, ki je bila na svoj prijazen način pripravljena sodelovati na naravoslovnih dnevih v šoli – vodila je skupine učencev na travnike, kjer so nabirali rože in trave za herbarije. Tako je svojo očaranost nad lepoto narave prenašala na mladi rod. In taka bo ostala v spominu tudi nam učiteljem.

Majda Malenšek

Iz Gorenjskega glasa (18. maj 2015), foto Tina Dokl

PRAZNIK KRAJEVNE SKUPNOSTI JAVORNIK - KOROŠKA BELA

Ob prazniku krajevne skupnosti (4. sept) so krajanje posebno pozornost namenili **stoletnici Delavsko prosvetnega društva Svoboda France Mencinger** in Franciju Tušarju. Na priložnostni razstavi so predstavili **Petra Papića** (1934), inovatorja in zbiralca, častnega občana Jesenic, ki ga poznamo tudi z razstave zbirateljev v Kosovi graščini. Peter Papić si je častno občanstvo zaslužil z mnogimi aktivnostmi v kraju in s tehničnimi izboljšavami v železarni, med katerimi je najbolj ponosen na patent št. P66 91, s katerim je pri remontu HE Vintgar in HE Zasip obnovil obrabljena ventila in s tem povečal proizvodnjo elektrike za deset odstotkov. Na razstavi najdemo tudi predmete za vsakdanjo rabo. Oblikovala jo je Lea Mesarič. Razstava je odprta do 22.septembra od 16. do 20. ure.

Franci Tušar (1943) pa je prejel naziv »častni član DPD Svoboda France Mencinger Javornik – Koroška Bela« za svoje štiridesetletno delo v tem društvu, kjer se udejanja kot režiser in igralec pa tudi pisec številnih komedij, uprizorjenih na javorniškem odru. Vrsto let je tudi organizator razstav v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča. In tudi pesnik.

Majda Malenšek

Utrinki s proslave, foto Janko Rabič, fototeka MDJ

IZLET V POMURJE – EXPANO IN LUŠTNA DOMAČIJA

v soboto, 14. oktobra 2023 ob 7.00

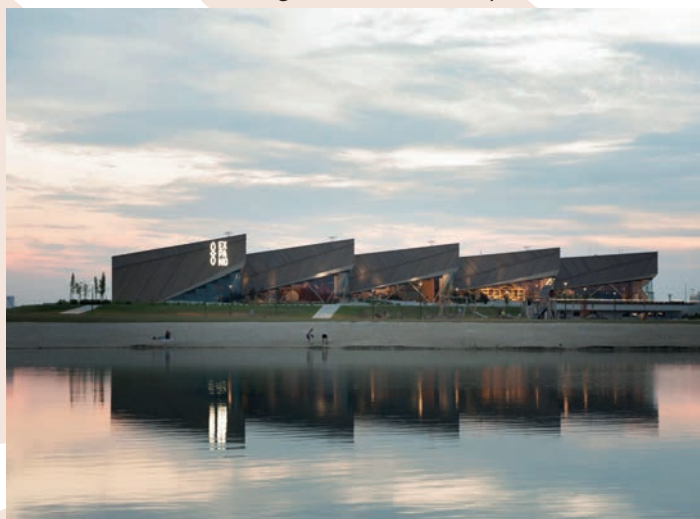
Krenili bomo ob 7. uri s Hrušice (AP Dobrčnik - če bo dovolj prijav, sicer z AP Čufar).

Kot smo že vajeni, se bomo na poti ob prvi priliki najprej okrepčali, nato pa nadaljevali pot proti Murski Soboti, kjer bomo vstopili v izjemno arhitekturno stvaritev - doživljajski **park Expano ob Soboškem jezeru**, ki z inovativno tehnologijo predstavlja vse lepote in dobrote Pomurja. Prav od tod naziv »Vrata v Pomurje«, saj odpira pogled v vse kote Pomurja. IDP Expano je leta 2022 prejel znak SLOVENIA GREEN ATTRACTION s katerim je del Zelene sheme Slovenskega turizma.

Pomurje bomo doživeli skozi edinstveno razstavo, ki turistično ponudbo, naravo, domačo obrt in kulturno dediščino prikaže s pomočjo inovativne tehnologije.

Gre za arhitekturno stvaritev, v kateri je na domiseln in inovativen način predstavljeno Pomurje v malem. Z uporabo interaktivnih rešitev lahko obiskovalci raziskujejo zgodovino, tradicijo in način življenja prebivalcev Pomurja, odkrivajo naravne in kulturne znamenitosti te razgibane pokrajine ter izvedo več o različnih doživetjih in aktivnostih, ki jih ponuja Pomurje.

S pomočjo 3D predstavitev bomo potovali skozi čas - od današnjega dne, pa vse do nastanka Zemlje... skozi snežne meteže in oceane, med praživalmi in praljudmi in vulkani, ki so del zgodovine teh krajev.

EXPANO, www.expano.si

Lahko pa se bomo sprehodili tudi ob Soboškem jezeru in se naužili sonca, miru in pozitivne energije.

Tudi, ko bomo zapustili Expano, se bomo še naprej imeli lušno. Obiskali bomo namreč **LUŠTNO domačijo**, kjer se bomo znašli med malimi in velikimi, sočnimi in zdravimi ter barvitimi paradižniki. Prav tako bomo lahko izbirali med domačimi izdelki lokalnih proizvajalcev in pridelovalcev marmelad, kisov, sokov,

testenin, čokolad, bučnega olja, paradižnikovih omak, čajev, vin, mok, medi, brezglutenskimi izdelki, likerji, žganji in še mnogo drugega.

Skozi LUŠTNO zgodbo nas bodo popeljale LUŠTNE bejbe. Ob tem nam bodo postregle še s pokušino vseh paradižnikov, da se bomo lahko tudi sami prepričali, kako zares rdeč, svež, dišeč, sočen in okusen je. Za popolno doživetje pa si bomo lahko iz LUŠTNIH paradižnikov privoščili še sveže pripravljen paradižnikov sok. Degustacija paradižnikov nam bo vsekakor vzbudila tek, zato si bomo privoščili pravo prekmursko kosilo v gostilni Pri Lujzi, ki jo nekateri že poznate, drugi pa jo boste spoznali tokrat in se tja vsekakor še vrnili. Po kosilu se bomo odpravili proti domu, kamor bomo prispeli v večernih urah.

Prijavite se lahko pri Darki Rebolj (tel.: 031/787-363) ali na Muzejskih večerih - do zasedbe avtobusa.

Darka Rebolj

Luštna domačija, www.velika-polana.si

S SESTANKA UPRAVNEGA ODBORA MUZEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE

Sestanek je bil 6. septembra 2023 v prostorih KS Sava. Program dela v prvi polovici leta je bil realiziran, izpeljan je bil tudi redni letni občni zbor. Potrdili smo jesenski program MDJ: 4 muzejske večere in jesenski izlet MDJ 14. oktobra v Pomurje. **V prihodnje bodo vsi muzejski večeri ob 19. uri.**

Urednico knjige Naše Jesenice (izšla je v elektronski obliki) bomo spomnili, da manjka poglavje o vasi Potoki. V tisku bo knjiga izšla prihodnje leto, založnik bo občina.

Članom MDJ dajemo v razmislek vprašanje, ali naj se Muzejsko društvo Jesenice včlani v Zvezo kulturnih društev Jesenice kot del ljubiteljske kulture.

V arhivu MDJ so še stari jeseniški zborniki. (Jo, kam bi del!)

Majda Malenšek

JESENSKI PROGRAM MUZEJSKIH VEČEROV MDJ 2023

Muzejski večeri bodo potekali v **Muzeju Kosova graščina** vsak tretji četrtek v mesecu ob 19. uri.

**MUZEJSKI VEČER, 21. september 2023,
ob 19. uri: Tone Konobelj –
Maketarstvo kot primer varovanja
kulturne dediščine, maketar
MARJAN DOLINŠEK (1928 – 2019)**

Marjan Dolinšek je bil 39 let zaposlen kot izdelovalec maket v nekdanjem Tehniškem muzeju Železarne Jesenice. V času od leta 1950 do 1989 je izdelal več kot petdeset maket številnih metalurških objektov in drugih naprav (na primer plavž na Stari Savi, plavž na Javorniku, Pantzovo žičnico za transport rude z Begunjščice do Jezerc na Smokuški planini, vetrno peč, oglarje pri kuhanju oglja in druge) pa tudi naselij in industrijskih objektov (na primer fužine na Stari Savi, na Javorniku in v Radovni v 19. stoletju, Zoisov двореc v 19. stoletju, maketa Jesenic v 70. letih 20. stoletja, maketa Kroke iz 19. stoletja in druge). Poleg tega je sodeloval z drugimi institucijami in muzeji (Pivovarna Union, Opera Ljubljana, Elan Begunje, LIP Bled, Jezerski hram v Cerknem, Tehniški muzej v Bistri, Kovaški muzej v Kropi, Poštni muzej v Polhovem Gradcu itd.)

Maketarska delavnica je z maketarjem Marjanom Dolinškom dosegla izjemen nivo, z njegovim odhodom v pokoj leta 1989 pa je dokončno zaprla svoja vrata. Številne makete krajev, objektov in naprav, ki ohranjajo spomin na izginulo dediščino vsepovsod po Sloveniji, pa še vedno razveseljujejo številne obiskovalce muzejev in drugih institucij.

Tone Konobelj

Maketar Marjan Dolinšek, leta 1979, fototeka GMJ

**MUZEJSKI VEČER, 19. oktober 2023,
ob 19. uri: Natalija Štular – Mala kraljica
velikih sten, predavanje o Miri Marko
Debelak Deržaj**

Mira Marko Debelak Deržaj je bila vrhunska alpinistka, odlična predavateljica, publicistka in zagnana zbirateljica slovenskega zgodovinskega in etnografskega gradiva. V slovensko in evropsko

alpinistično zgodovino se je zapisala leta 1926, ko je prva v navezi s Stankom Tomiškom preplezala direktno smer v severni steni Špika z oceno V+. S tem sta dokazala, da smo tudi Slovenci sposobni plezati takrat najtežje težavnostne stopnje. Za Miro kot prvo v navezi pa je bil vzpon edinstven dosežek v evropskem in svetovnem merilu. Bila je izjemna oseba z močno voljo in izjemnim značajem. Odlična slikarka in mama, predvsem pa gospa od malih nog svobodnega duha. Predavanje bomo obogatili z zgodbami in bogatim dokumentarnim gradivom iz njenega življenja.

**Natalija Štular, muzejska svetovalka,
kustodinja pedagoginja GMJ**

*Ilustracija Damijana Stepančiča iz knjige
Mala kraljica velikih sten, foto Katja Žvan, fototeka GMJ – SPM*

**MUZEJSKI VEČER, 16. november 2023,
ob 19. uri: ddr. Verena Vidrih Perko –
Judovstvo, krščanstvo, muslimanstvo –
pogled Bližnjega vzhoda**

V predavanju bo predstavljen **Bližnji vzhod v času nastanka muslimanske vere** (v 7. stoletju po Kristusu). Predstavljena bodo politična nasprotja med tedaj še močnim krščanskim Bizancem in naraščajočo silo muslimanov. Spoznali bomo vzroke, čemu so se mnogi kristjani raje vključevali med muslimane, kot bi ostali pod bizantinskim cesarstvom, in kje so vzroki, da so muslimani dojemali judovstvo kot sorodno veroizpoved. Spoznali bomo kulturne značilnosti in povezave muslimanskega sveta in Evrope ter vzroke za vojne spopade, ki so zabrisali spomin na skupno izvirno korenino krščanstva, judovstva in muslimanstva.

Ddr. Verena Vidrih Perko

MUZEJSKI VEČER, 21. december 2023, ob 19. uri: Špela Smolej Milat – Ena, dve Miklavž že gre, tri, štiri za njim se parkelj šopiri!

Sveti Miklavž, prvi od decembrskih dobrih mož, je zagotovo najbolj priljubljen svetnik med otroci. A le med pridnimi, ti dobijo darila, poredne pa odnese strašni **parkelj**. Kosmat, strašen na pogled, rogat, z verigami rožlja in rogovili po cesti in po hišah. Obhodi parkeljnov imajo v Gornjesavski dolini bogato tradicijo s posebnostmi, značilnimi za vsako vas posebej: kdo je bil lahko parkelj, kako so bili oblečeni, kdaj so pričeli z obhodi in koga so strašili. Šega se je ohranila do današnjih dni, vse bolj pa jo izriva turistična prireditev Ognjeni spektakel, srečanje parkeljnov treh dežel. Te je v fotografski objektiv ujel Jasim Suljanovič, s katerim bomo združili moči na decembrski razstavi v Muzeju Kranjska Gora: fotografijam sodobnih parkeljnov bomo dodali etnološki ščepec iz tradicije Gornjesavske doline.

Špela Smolej Milat, kustodinja za etnologijo GMJ

Parkelj, foto Jasim Suljanovič, hrani GMJ

Tudi Muzejsko društvo Jesenice je del ljubitelske kulture

Muzejsko društvo Jesenice je v dvaintridesetih letih delovanja pomembno prispevalo k ohranjanju in predstavitvi lokalne dediščine – snovne in nesnovne, kulturne in naravne. S svojim delovanjem je soustvarjalo pestro kulturno in turistično ponudbo mesta. Članek o delovanju društva je članica Majda Malenšek zapisala v almanahu Zveze kulturnih društev Jesenice: Kulturi podarjena, nobena ura ni izgubljena - Ljubiteljska kultura od Rateč do Rodin. Za zasluge je ob letošnjem

slovenskem kulturnem prazniku Zveza kulturnih društev Jesenice Muzejskemu društvu Jesenice podelila priznanje za ohranjanje kulturne dediščine.

Priznanje ZVKD Jesenice Muzejskemu društvu Jesenice, foto Katja Žvan, fototeka GMJ

ČLANARINA ZA LETO 2023

Člane društva, ki še niste poravnali članarine za leto 2023 obveščamo, da je članarina za leto 2023 12,00 evrov. **Članarino** lahko plačate pri blagajničarki Mojci Prešeren. Pokličite na telefonsko številko: 031 309 778 ali pišite na elektronski naslov: mojca.pr1953@gmail.com. Lahko pa članarino nakažete na bančni račun društva. Za nakazilo uporabite naslednje podatke:

Prejemnik: Muzejsko društvo Jesenice

Koda namena: ADMG

Namen: članarina 2023

BIC koda: KBMASI2X

IBAN: SI56 0400 1004 6477 830

Referenca: SI 00 2023

Aleš Lagoja, predsednik MDJ

MUZEJSKI ČASOPIS

Urednica: Nina Hribar, GMJ

Izdajatelj: Muzejsko društvo Jesenice in Gornjesavski muzej Jesenice

Založnik: Gornjesavski muzej Jesenice

Oblikovanje in tisk: Medium d.o.o.

Jezikovni pregled: Majda Malenšek, MDJ

Časopis je brezplačen.